

7. Měrná tepelná kapacita pevné látky

1. Klíčová slova

Teplo, teplota, tepelná kapacita, měrná tepelná kapacita.

2. Princip

Elektrickým ohřevem zahříváme kalorimetr a kalorimetr s měřeným tělesem. Z rozdílu tepelných kapacit a hmotnosti tělesa se určí měrná tepelná kapacita látky tělesa. Z grafického záznamu teploty při ohřevu se provádí oprava na ztráty tepla.

3. Přístroje a pomůcky

Měřené homogenní těleso, elektrický kalorimetr s teploměrem a míchačkou, voltmetr, ampérmetr, počítač, souprava ISES s teploměrem.

4. Úkol

A. Určete tepelnou kapacitu kalorimetru.

B. Určete měrnou tepelnou kapacitu materiálu tělesa.

5. Teorie

Tepelná kapacita tělesa je množství tepla potřebné k jeho ohřátí o 1 K

Měrná tepelná kapacita c vyjadřuje tepelné vlastnosti látek. Je definována jako podíl dodaného tepla ΔQ a hmotnosti tělesa m odpovídajícího zvýšení teploty ΔT .

$$c = \frac{\Delta Q}{m\Delta T}, \quad [c] = \text{J kg}^{-1}\text{K}^{-1}. \quad (7.1)$$

Měrná tepelná kapacita je tedy číselně rovna dodanému teplu, kterým se 1 kg látky ohřeje o 1 K.

Tepelná kapacita kalorimetru V_k je číselně rovna množství dodaného tepla, kterým se ohřeje kalorimetr a části teploměru a míchačky o 1 K.

$$V_k = \frac{\Delta Q}{\Delta T}, \quad [V_k] = \text{J K}^{-1}. \quad (7.2)$$

Metoda měření

A. Pro stanovení tepelné kapacity kalorimetru V_k použijeme práci elektrického proudu. Vycházíme ze zákona pro práci elektrického proudu, podle něhož je teplo Q_1 dodané proudem rovno práci elektrického proudu

$$Q_1 = U_1 I_1 \Delta t_1 = V_k (\theta_1 - \theta_{01}), \quad [Q] = \text{J}, \quad (7.3)$$

kde U_1 , I_1 a Δt_1 jsou napětí, proud a časový interval, po který se ohřívá kalorimetr s potřebným množstvím kapaliny, θ_{01} a θ_1 jsou výchozí a konečná teplota kapaliny v kalorimetru ve $^{\circ}\text{C}$. Změříme-li tedy veličiny U_1 , I_1 , t_1 a nárůst teploty $\theta_1 - \theta_{01}$, vypočítáme tepelnou kapacitu V_k .

B. Pro stanovení tepelné kapacity kalorimetru s tělesem V postupujeme jako v bodě A. Význam veličin je obdobný a jsou označeny indexem 2.

$$Q_2 = U_2 I_2 \Delta t_2 = V (\theta_2 - \theta_{02}), \quad (7.4)$$

Tepelná kapacita tělesa z homogenní tuhé látky V_t je dána rozdílem

$$V_t = V - V_k, \quad (7.5)$$

Měrnou tepelnou kapacitu c zkoumané tuhé látky stanovíme

$$c = \frac{V_t}{m}, \quad (7.6)$$

